

HADİS

AİHL / 10.SINIF

3. HADİS TARİHİ

1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis

1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis

Temel görevi insanlara dini öğretmek olan Peygamberimiz (sav) bu görevini Kur'an-ı Kerim'i tebliğ ederek ve açıklayarak yerine getirmiştir.

Ayet bulunmayan konularda kendisi tarafından konulan kurallar ve yapılan izahlar ile çözüm üretmiştir.

Hz. Peygamber, ashabına bu anlamdaki söz, davranış ve uygulamalarını bizzat öğrenmeleri ve başkalarına öğretmelerini tavsiye etmiştir.

Kendisini görmek için Medine'ye gelen ve burada yirmi gün kalan genç sahabi Mâlik b. Huveyris el-Leysî (ö.74/693) ile arkadaşlarını kabilelerine yolcu ederken; "Şimdi ailelerinize dönüp öğrendiklerinizi onlara da öğretin." buyurmuştur.

(Buhârî, İlim, 25)

Vedâ Haccı esnasında söylendiği bilinen “Burada bulunanlar, sözlerimi bulunmayanlara iletsin!” şeklindeki emri sünnetin aktarılması gerektiğini açıklar.

(Buhârî, İlim, 9; Müslim, Hac, 446)

“Sözümü işiten ve işittiği şekilde bir başkasına ulaştıran kişinin Allah yüzünü ak etsin”

(Tirmizî, İlim, 7)

Sahabe, Peygamber Efendimizden öğrendikleri bilgiyi başkalarına da taşımanın gayreti içinde olmuştur.

Ancak hadisleri öğrenme ve başkalarına öğretme konusunda bütün sahâbîler aynı imkâna sahip değildi.

Sahabenin bir kısmı Resul-i Ekrem'in yanından ayrılmadığı için çok hadis duyma imkânı bulmuştur.

Diğer bir kısım sahabî ise işiyle gücüyle meşgul olmuş ve Peygamberimizle ancak zaman zaman görüşebilmiştir.

Ancak zaman zaman Resulullah ile görüşebilen sahabîler eksiklerini diğer sahabîlerden öğrenerek telafi etmiştir.

Çok hadis rivayet eden (müksirun) sahabilerden Ebu Hüreyre şöyle der:
“Muhacir kardeşlerimiz pazarda ticaretle, Ensar ise bahçelerinde iş güçle uğraşırken, Ebu Hüreyre karın tokluğuna Peygambere hizmet ediyor, onların bilmediklerine de şahit oluyordu.”
Ebu Hüreyre bu sözüyle sahabenin aynı derecede hadis bilgisine sahip olmadığına işaret etmiştir.

(Buhârî, İlim, 42)

Hz. Ömer, Ensar'dan olan komşusu İtbân b. Mâlik ile ilgili şunu anlatır:

Ensâr'dan bir komşum ile beraber Benî Ümeyye b. Zeyd yurdunda oturuyordum. Bu yer Medine'nin Avâlî bölgesinde idi. Resulullah'ın yanına nöbetleşe gelirdik. Bir gün o gelir, bir gün de ben gelirdim. Ben geldiğim zaman o gün vahiy ve başka ne duyarsam haberini komşuma iletirdim. O da geldiği zaman böyle yapardı.

Ashab-ı Kiram, Hz. Peygamber'den öğrendiği hadisleri kendi aralarında müzakere eder, onları iyiden iyiye öğrenmeye çalışırlardı.

Genç sahabilerden Enes b. Mâlik bu durumu şöyle açıklamıştır:

"Biz Peygamber Efendimizin yanında bulunur ve ondan hadis öğrenirdik. O'nun yanından ayrıldığımızda da o hadisleri iyice belleyinceye kadar kendi aramızda müzakere ederdik."

Peygamberimiz döneminde hadis müzakere işi daha çok Mescid-i Nebevî'de bulunan Suffe'de yapılırdı. Suffe, mescid inşa edildikten sonra ilimle meşgul olmak isteyenler için ayrılan bir yerdi. Kalacak yeri olmayanlar burada geceler, ilimle meşgul olmak isteyenler de bunlara katılırdı.

Suffe'de Kur'an, akaid ve yazı öğretimi yanında hadis müzakereleri yapılırdı. Bir kısmı devamlı, bir kısmı da geçici olarak burada kalan sahabilere "Ashab-ı Suffe" ismi verilmiştir.

Peygamber Efendimiz Kur'an-ı Kerim'i yazı bilen vahiy katiplerine yazdırmış, hadislerin ezberlenmesini istemiş; ancak onların yazılmasına müsaade etmemiştir.

İslam'ın ilk dönemlerinde hadislerin yazıya geçirilmemesinin nedenleri:

1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis

O dönemde yazının yaygın kullanılmaması

Ashabın büyük bir kısmının okuma yazma bilmemesi

Peygamberimizin yazılmasına müsaade etmemesi

Hz. Peygamber, okuryazar sahabiler çoğaldıktan ve yazı da yaygınlaştıktan sonra hadislerin yazılmasını serbest bırakmıştır.
Zaman zaman bizzat kendisi de yazım için emir vermiştir

Mekke'nin fethi esnasında Yemenli sahabi Ebu Şâh, Hz. Peygamber'den dinlediği bir hutbeyi kendisine yazmasını istemiş, Allah'ın Resulü de "Bu hutbeyi yazıp Ebu Şâh'a verin!" buyurarak onun arzusunu yerine getirmiştir.
(Buhârî, Lukata, 7; Müslim, Hac, 447, 448.)

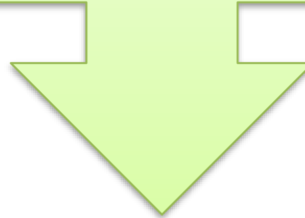
Genç sahabilerden
Abdullah b. Amr b. Âs (ö. 65/684)
hadis yazmak için Peygamberimizden izin istemiştir.

İzin verilmesi üzerine duyduğu hadisleri yazarak
es-Sahîfetü' s-Sâdıka
isimli nüshada bir araya getirmiştir.

(Dârimî, Mukaddime, 43)

Peygamber Efendimizin devlet başkanı olarak yazdırdığı birçok belge ile bunların içeriği hadis olarak nakledilmiş ve hadis kitaplarına girmiştir.

1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis

- Medine devlet anayasası
- Nüfus sayımı sonuçları
- İslam'a davet mektupları
- Valiler ve komutanlarla yapılan yazışmalar
- Anlaşma metinleri
- Alım satım belgeleri
- Zekât ve vergilerin miktarı ile ilgili bilgilendirme yazıları
- Beratlar (emannâme) ve istek üzerine verilen belgeler

بسم الله الرحمن الرحيم من محمد
عبد الله ورسوله إلى المقوقس عظيم القبط
سلام على من اتبع الهدى أما بعد فإني
أدعوك بدعاية الإسلام أسلم
تسلم يؤتك الله أجرك مرتين فإن توليت
فعليك إثم القبط ويا أهل الكتاب
تعالوا إلى كلمة سواء بيننا وبينكم
ألا نعبد إلا الله ولا نشرك به شيئا
ولا يتخذ بعضنا بعضا أربابا من دون
الله فإن تولوا فقولوا اشهدوا
بأنا مسلمون

الله
رسول
محمد

Hz. Peygamberin Mısır Mukavkıs'ına gönderdiği mektup.

(Hattat Ali Hüsrevoğlu tarafından özel olarak hazırlanan eskitme kağıda İstinsah edilmiştir.)

(Muhammed Hamidullah, el-Vesaiku's- siyasiyye, s.137, Beyrut, 1985)

1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis

Hazırlayan
Sibel AKÇA